

J•ENSUU

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Karvin kansallisia arviointituloksia

Varhaiskasvatus

Karvin kansalliset raportit varhaiskasvatuksesta

Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu 2018-2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti kokeilun tavoitteiksi:

- selvittää, miten maksuttomuus vaikuttaa viisivuotiaiden lasten varhaiskasvatukseen osallistumisasteeseen
- selvittää kokeilun vaikutusta heitä nuorempien lasten varhaiskasvatukseen osallistumisasteeseen
- selvittää maksuttoman varhaiskasvatuksen kustannusvaikutuksia
- edistää vanhempien työllistymistä
- selvittää ja arvioida varhaiskasvatuksen ja nykyisen esiopetuksen toimintamalleja viisivuotiaiden näkökulmasta ja pohtia pedagogisia ratkaisuja maksuttoman varhaiskasvatuksen tai mahdollisen kaksivuotisen esiopetuksen järjestämiseksi
- kehittää varhaiskasvatuksen palveluohjausta

Varhaiskasvatuksen johtamisjärjestelmien sekä johtamisen tarkastelu.

Arviointi toteutetaan vuosina 2020–2023

- Arvioinnin yhtenä tarkoituksena on edistää yhdenvertaisten edellytysten toteutumista varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle.
- Arviointi raportoidaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäisen vaiheen raportissa (18.11.2021) tarkastellaan varhaiskasvatuksen johtamisen rakenteita, johtajien työnkuvia sekä johtamistyötä estäviä ja edistäviä tekijöitä.

Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen arvioinnin tulokset ja toimenpidesuosituksukset

Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun kaikkien kolmen vaiheen arviointien sekä niiden yhteenvedon perusteella Karvi esittää seuraavat toimenpidesuosituksukset varhaiskasvatukseen osallistumisen edistämiseksi sekä varhaiskasvatuksen ja lastenhoidon tukien etuusjärjestelmien kehittämiseksi.

Linkit Karvin raportteihin:

- [Yhteenveto viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun arvioinnista vuosina 2018-2021](#)
- [Kolmas vaihe](#)
- [Toinen vaihe](#)
- [Ensimmäinen vaihe](#)

Varhaiskasvatukseen osallistumisaste
Koko maa **77,4%** (2020)
Joensuu **79%** (syyskuu 2021)

1. Maksuttomuus on hyvä keino edistää varhaiskasvatukseen osallistumista

- Arvioinnissa havaittiin, että maksuttomuus lisäsi viisivuotiaiden osallistumista
- Jos varhaiskasvatuksesta halutaan kokonaan tai osittain maksutonta, tulee perheille kohdistuvien varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen määräytymisperusteet yhdenmukaistaa.
- Jos varhaiskasvatuksesta halutaan maksutonta, on tärkeää, että kuntia tuetaan taloudellisesti varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisessä.

J • ENSUU

- Varhaiskasvatuksesta peritään kuukausimaksu, joka määräytyy perheen koon, bruttotulojen ja lapselle valitun palveluntarpeen mukaan.
- Kaksivuotinen esiopetuskokeilu (kokeilussa mukana 9 päiväkotia)

2. Kotihoidon tuen kuntalisän paikalliset käytännöt tulee asettaa tarkasteluun

- Arviointi osoitti, että viisivuotiaiden osallistuminen varhaiskasvatukseen oli vähäisempää, kun kunnassa maksettiin kotihoidon tuen kuntalisää. Ne viisivuotiaat, joiden nuorempi sisarus hoidettiin kotona, olivat itsekin useammin kotihoidossa.
- Kuntalisän tyypillisin ehto sitä maksavissa kunnissa on, että kaikki perheen varhaiskasvatusikäiset lapset tulee hoitaa kotona. Tämä ehto on ristiriitainen lapsen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden kanssa.

J•ENSUU

- Joensuussa ei makseta kotihoidon tuen kuntalisää

3. Varhaiskasvatukseen osallistumista edistää se, että varhaiskasvatuspalvelut kohtaavat joustavasti perheiden lastenhoitoon liittyvät tarpeet

- Arviointi toi esiin kuntien vaihtelevat käytännöt siitä, missä toimintamuodossa (esimerkiksi kunnallinen tai yksityinen päiväkotitai perhepäivähoito) tai ajankohdassa (esimerkiksi vain arkena klo 9–13) varhaiskasvatusta perheille tarjottiin.
- Varhaiskasvatusjärjestelmän tulisi olla sellainen, että kaikilla perheillä, jotka haluavat lapsensa osallistuvan varhaiskasvatukseen olisi siihen mahdollisuus.

J•ENSUU

- Päiväkodit, pph, yksityiset päiväkodit, avoin varhaiskasvatus ja ryhmäperhepäiväkotit
- Joensuun päiväkodit avoinna 6.30-17, tarvittaessa 6-18 , PPH 6-18 välillä (jousto tapauskohtaisesti)
- Ilta/aamu; Huvikumpu, Pataluoto, Metsätähti (Eno). Niinivaaran vuoropäiväkotit avoinna 24/7
- Yksityiset päiväkodit n. 7.30-16.30 (jousto voi olla yksikkökohtaisesti, määrittelevät itse aukioloaikansa)

4. Varhaiskasvatuksen laadusta huolehtiminen edistää varhaiskasvatukseen osallistumista

- Arviointi toi esiin, että huoltajien näkemys varhaiskasvatuksen laadusta ja sen merkityksestä lasten kasvulle ja oppimiselle oli yhteydessä siihen, osallistuiko viisivuotias varhaiskasvatukseen vai ei.

J•ENSUU

- Joensuussa laadun arviointia kehitetty 2019 alkaen Karvin varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin suositusten ja perusteiden mukaisesti.
- Käytössä laatuindikaattoreihin pohjautuva Laaturunko, kehittävän arvioinnin periaatteet
- Arviointiraportit 2019-2020 sekä 2020-2021 → kehittämistarpeet näkyväksi
- Keväällä 2021 asiakaskysely: Olen tyytyväinen varhaiskasvatuspaikan varhaiskasvatuksen laatuun keskiarvo 4.4/5

5. Varhaiskasvatuksen palveluohjauksella voidaan tavoittaa uusia perheitä sekä vaikuttaa siihen, että perheet kokevat itsensä tervetulleiksi varhaiskasvatuspalvelujen piiriin.

- Palveluohjausta on hyödyllistä kehittää siten, että tieto varhaiskasvatuspalvelusta tavoittaa myös ne ryhmät, jotka eivät ole varhaiskasvatuspalveluiden piirissä.
- Varhaiskasvatuksen palveluohjauksella on merkittävä rooli siinä, kokeeko perhe olevansa varhaiskasvatuspalveluiden asiakas. Palveluneuvonnan ja ohjauksen tulisi perustua yhdenvertaisen tiedon jakamiseen perheille heidän käytettävissä olevista lastenhoidon ratkaisujen mahdollisuuksista.

J • ENSUU

- Palveluohjauksella ei ole käytössä rekisteriä tms., josta saisi tiedot kotona olevista lapsista
- Yhteistyötahot esim. neuvola ja maahanmuuttajapalvelut ohjaavat perheitä varhaiskasvatuksen pariin
- Tiedottaminen kaupungin nettisivuilla

Varhaiskasvatuksen moninaiset johtamisrakenteet ja johtaminen

Arviointi toteutetaan kahdessa vaiheessa vuosien 2020– 2023 aikana.

Ensimmäisessä vaiheessa (2020-2021) toteutetaan nykytilan kartoitus, jossa tarkastellaan johtamisen organisaatorakenteita ja johtotehtävissä työskentelevien profiileja ja työnkuvia.

Toisessa vaiheessa (2022–2023) paneudutaan syvemmin muun muassa pedagogiikan johtamiseen sekä lapsen edun ensisijaisuuden toteutumiseen.

Linkit Karvin raportteihin (ensimmäinen vaihe):

- [Varhaiskasvatuksen moninaiset johtamisrakenteet ja johtaminen](#)
- [Tiivistelmä](#)

VARHAISKASVATUKSESTA VASTAAVAT VIRANHALTIJAT (N = 289, VASTAUSPROSENTTI 97)

Vastaajan nimike

- varhaiskasvatusjohtaja (45,7 %)
- varhaiskasvatuspäällikkö (29,4 %)
- sivistysjohtaja (5,9 %)
- lopulla vastaajilla (19 %) oli usein näitä vastaava nimike kuten hyvinvointijohtaja tai varhaiskasvatuksen esimies tai -päällikkö. Näistä päiväkodin johtajia oli 3,8 %.

Varhaiskasvatuksen toimiala

- sivistystoimi (78,2 %)
- opetustoimi (7,6 %)
- muut toimialat (14,2 %), kuten hyvinvointitoimi tai -palvelut.

Varhaiskasvatuksen toimielin

- sivistyslautakunta (50,5 %)
- kasvatus- ja opetuslautakunta (14,2 %)
- hyvinvointilautakunta (11,1 %)
- sivistys- ja hyvinvointilautakunta (9,3 %)
- Loput (14,9 %) olivat pääosin erilaisia yksittäisiä tai useita toimialoja sisältäviä lauta- ja valiokuntia.

J•ENSUU

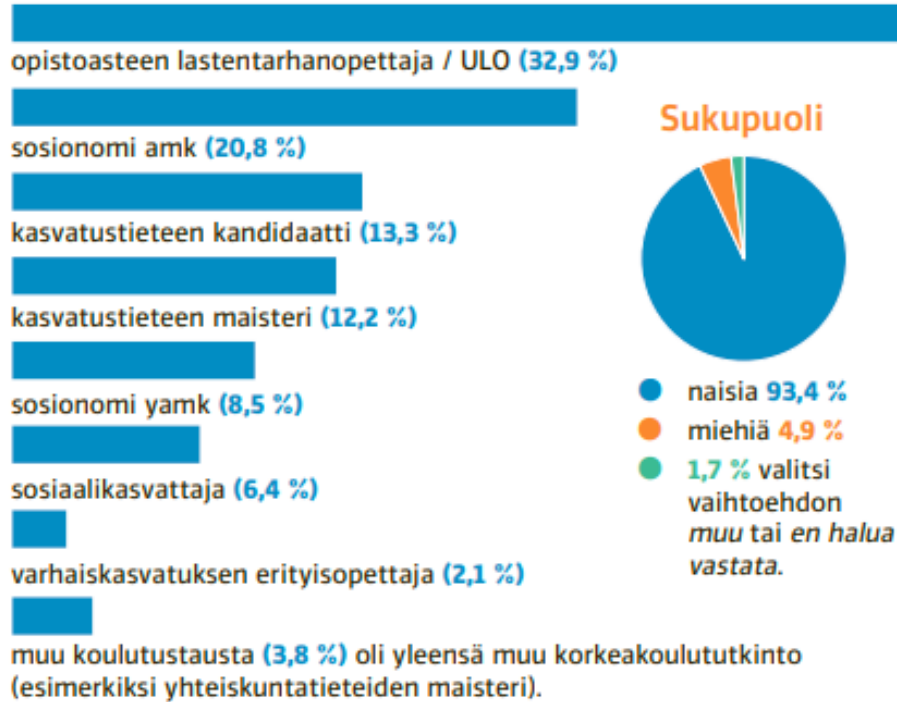
PALVELUJOHTAJA

HYVINVOINNIN TOIMIALA

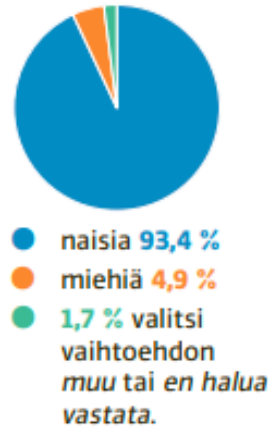
KASVATUS- JA
KOULUTUSLAUTAKUNTA

PÄIVÄKODIN JOHTAJIEN JA PERHEPÄIVÄHOIDON OHJAAJIEN TAUSTOJA

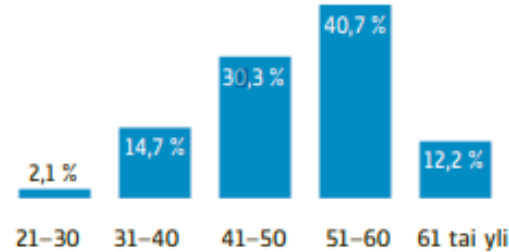
Koulutus

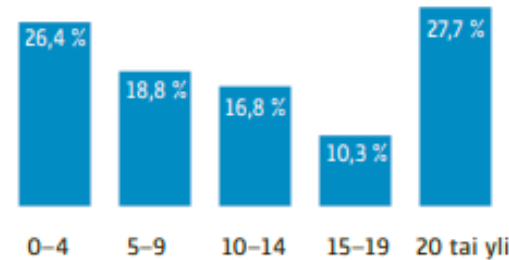
Sukupuoli

Ikä (vuotta)

Työkokemus (vuotta)

Varhaiskasvatuslain (540/2018) siirtymäsäännöksessä esitetään, että vuodesta 2030 eteenpäin päiväkodin johtajalla tulee olla kelpoisuus varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin tehtävään ja lisäksi vähintään kasvatustieteen maisterin pohjakoulutus.

11/2021

Kunnalliset päiväkodit ja PPH
esihenkilöt:
Kasvatustieteen maistereita **23,53%**

14 päiväkodinjohtajaa → **16** (2022)
3 perhepäivähoidon esihenkilöä

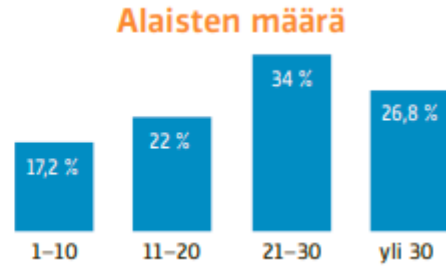
31 päiväkotia
76 perhepäivähoitajaa (87 kirjoilla)

Yksityiset päiväkodit:
Kasvatustieteen maistereita **4,17%**

22 päiväkotia
Osassa päiväkoteja 2 yrittäjää

JOHTAJIEN VAIHTELEVAT TYÖNKUVAT

- Vastaajista **22,6** prosenttia työskenteli lapsiryhmissä ja **7,6** prosenttia varhaiskasvatusjohtajana/-päällikkönä.

11/2021

Kunnalliset päiväkodit:

Ei ryhmässä työskenteleviä johtajia,
poikkeustapauksia kun sijaisia ei saada

Alaisten määrä (vaihtelu 16-55)

1-10 alaista **0%**

11-20 alaista **5,88%**

21-30 alaista **29,41%**

Yli 30 alaista **64,71%**

Yksityiset päiväkodit:

Pienissä yksiköissä johtaja työskentelee ryhmässä

Alaisten määrä (vaihtelu 0-22)

0-10 alaista **58,33%**

11-20 alaista **33,33%**

21-30 alaista **8,33%**

Yli 30 alaista **0%**

Johtamistyötä edistäviä tekijöitä

- Päiväkodin johtajien ja perhepäivähoidon ohjaajien kyselyyn vastanneet kuvasivat omaa työtänsä innostaviksi tekijöiksi **monipuolisuuden sekä henkilöstön ja henkilöstöjohtamisen**.
- Lisäksi **varhaiskasvatustyö** itsessään kuvattiin **tärkeäksi ja merkitykselliseksi**. Työn merkityksellisyys kiinnitettiin vastauksissa usein **pedagogiikan johtamiseen**.
- Vastaajat kuvasivat, että pedagogiikan johtamisen kautta he voivat olla **mahdollistamassa laadukkaan varhaiskasvatuksen** toteuttamisen.

Johtamistyötä estäviä tekijöitä

- Työtä hankaloittaviksi tekijöiksi päiväkodin johtajat nimesivät **kiireen, työn pirstaloitumisen ja ennakkoimattomuuden sekä ajoittaisen yksinäisyyden ja tuen puutteen.**
- Yhtenä kiireen ja pirstaleisuuden aiheuttajana pidettiin **sijaispulaa ja rekrytointivaikeuksia**, jotka veivät paljon johtajien työaika. Koronapandemia oli lisännyt entisestään tunnetta työn pirstaleisuudesta.
- **Omaa työtä hankaloittavaksi tekijäksi nostettiin myös työntekijöiden sekä johtajan omaan jaksamiseen ja hyvinvointiin liittyvät teemat.** Esiin tulivat **henkilöstön jaksamiseen** liittyvät kysymykset, mutta myös **henkilöstön osaamisen** aiheuttamat haasteet, joka aiheutti osalle johtajista psyykkistä ja henkistä kuormitusta.
- Vastaajat kuvasivat, että päiväkodin johtajan **työ on viime vuosina muuttunut.** Erilaisia **hallinnollisia tehtäviä** oli tullut lisää ja **työn vaativuus kasvanut.**
- Myös varhaiskasvatuksen **ohjaavat asiakirjat** ja monenlainen työelämän **digitalisoituminen** näkyivät työssä aiempaa enemmän. Kaikkinensa työn muutosten kuvaamiselle oli tyypillistä se, että **työtä nähtiin tulleen lisää ja työtehtävät olivat monipuolistuneet.**

Kehittämissuosituks

Varhaiskasvatuksen johtamis- ja päätöksenteon rakenteet:

- Johtamista tukevien rakenteiden kehittäminen.
- Johtajalle kuuluvat tehtävät.
 - Valmistelu- ja suunnittelutehtävissä varhaiskasvatuksen substanssiosaamisen varmistaminen.

Varhaiskasvatuksen johtaminen ja johtajien työnkuvat:

- Huomio johtamiskokonaisuuksien kokoon ja alaisten määriin.
- Sähköisten järjestelmien hallittu käyttöönotto.
- Paikallisia ratkaisuja henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi.

Varhaiskasvatuksen johtamisosaamisen kehittäminen:

- Tuoreiden johtajien tukeminen ja työelämään kiinnittyminen.
 - Varautuminen siirtymäsäädösten mukaisiin koulutuksiin.
- Kokonaisvaltainen johtamiskoulutus ja johtajaidentiteetin vahvistaminen.

Varhaiskasvatuksen johtamis- ja päätöksenteon rakenteet:

- Johtamista tukevien rakenteiden kehittäminen.
- Johtajalle kuuluvat tehtävät.
 - Valmistelu- ja suunnittelutehtävissä varhaiskasvatuksen substanssiosaamisen varmistaminen.

J • ENSUU

- Palvelujohtaja
 - Päiväkodinjohtajan tehtäväkuva
 - Erillisiä korvattavia tehtäviä
 - Suunnitelmien ja rakenteiden selkiyttäminen
 - Arvioinnin rakenteet, kehittävä arviointi, osallisuus
 - Valmistelu- ja suunnittelutehtävät hallinto
 - mukana kaikki esihenkilöt
 - henkilöstö
 - huoltajat sekä lapset
 - Esihenkilöiden säännölliset tapaamiset
 - Päiväkotien/pph palaverirakenteet
 - Yhteinen keskustelu
- ❖ Johtamis- ja päätöksenteon rakenteiden arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksen laatuindikaattoreiden (alla) suuntaisesti

Paikallisella tasolla

27. Paikallisella tasolla on selkeä varhaiskasvatuksen päätöksenteko- ja johtamisjärjestelmä, johtamisen rakenteet ja menettelytavat. Johtamisjärjestelmä tukee henkilöstön pedagogista työtä ja lasten hyvinvointia sekä varmistaa varhaiskasvatukselle asetettujen tavoitteiden toteutumisen.
28. Varhaiskasvatuksen johtaminen perustuu arviointi-, seuranta- ja ennakointitietoon sekä asiantuntija- ja tutkimustietoon. Varhaiskasvatuksen johtamisesta vastaavilla henkilöillä on riittävä varhaiskasvatuksen asiantuntemus ja johtamistaito.

Varhaiskasvatuksen johtaminen ja johtajien työnkuvat:

- Huomio johtamiskokonaisuuksien kokoon ja alaisten määriin.
- Sähköisten järjestelmien hallittu käyttöönotto.
- Paikallisia ratkaisuja henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi.

J • ENSUU

- Suuria johtajuuskokonaisuuksia on purettu (1.1.2022 ja 1.3.2022)
- Apulaisjohtajat jokaisessa yksikössä
- Ei uusia hankkeita toimintavuonna 2021-2022
- Daisyn käyttö vakiintunut, digitutorit (hanke -7/2021) tukena
- ”Nyrkki”, resurssihenkilöt, avustajien määrä, vakinaistaminen
- ❖ Osallisuus, arviointi, tiedon siirtyminen tasolta toiselle – molempiin suuntiin

Varhaiskasvatuksen johtamisosaamisen kehittäminen:

- Tuoreiden johtajien tukeminen ja työelämään kiinnittyminen.
 - Varautuminen siirtymäsäädösten mukaisiin koulutuksiin.
- Kokonaisvaltainen johtamiskoulutus ja johtajaidentiteetin vahvistaminen.

J • ENSUU

- Säännölliset tapaamiset, vertaistuki, uusien johtajien perehdytys
- Johtajapäivät
- Yliopisto
- Arviointi, koulutustarpeiden kartoitus
- Eläköityvät päiväkodinjohtajat → palkataan maistereita

J•ENSUU